Відповідно до норм пункту 4 частини першої статті 9 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» (далі – базовий Закон) в редакції, що діяла до 01.01.2016 року, одним з основних завдань Фонду соціального страхування України було віднесення страхувальника до класу професійного ризику виробництва з урахуванням виду його економічної діяльності. Статтею 15 базового Закону було визначено обов'язки роботодавця, зокрема, щодо подання в установленому порядку відомості про річний фактичний обсяг реалізованої продукції (робіт, послуг) за минулий календарний рік та інформування про зміну виду діяльності підприємства для переведення його до відповідного класу професійного ризику. Стаття 52 базового Закону визначала порядок визначення класу професійного ризику виробництва. Так, відповідно до статті 52 базового Закону в редакції, що діяла до 01.01.2016 року, зміна класу професійного ризику здійснюється один раз на рік за результатами роботи страхувальника за минулий календарний рік
. Новий клас професійного ризику встановлюється з початку поточного року.

Відповідно до пункту 4 Порядку визначення класу професійного ризику виробництва за видами економічної діяльності, затвердженого постановою Кабінету міністрів України від 08.02.2012 № 237 (далі – Порядок визначення класу), віднесення до класу професійного ризику виробництва здійснюється за основним видом економічної діяльності, що визначається за найбільшою питомою вагою обсягу реалізованої продукції та/або чисельністю зайнятих осіб
за минулий календарний рік
.

Відомості про річний фактичний обсяг реалізованої продукції (робіт, послуг) за минулий календарний рік страхувальники подають один раз на рік до 25 січня року, наступного за звітним, у відомості розподілу чисельності працівників, річного фактичного обсягу реалізованої продукції (робіт, послуг) за видами економічної діяльності (далі - відомість розподілу) за формою згідно з додатком 3 до Порядку віднесення страхувальників до класу професійного ризику виробництва з урахуванням виду їх економічної діяльності та проведення перевірок достовірності поданих страхувальниками відомостей про види економічної діяльності (у тому числі основний), затвердженого постановою правління Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України від 30 листопада 2010 року за №30, зареєстрованою в Міністерстві юстиції України 24 грудня 2010 року за №1337/18632 (із змінами) (далі - Порядок).

Інформація з відомості розподілу за минулий календарний рік відповідно до статті 52 базового Закону, пункту 4 Порядку визначення класу та пункту 3.10 Порядку

використовувались робочими органами виконавчої дирекції Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України (далі – виконавча дирекція Фонду)
виключно для перегляду з початку поточного року належності страхувальника до класу професійного ризику виробництва за основним видом економічної діяльності.

Законом № 909 внесено зміни до статті 9 базового Закону, якими виключено з основних завдань Фонду соціального страхування України віднесення страхувальників до класу професійного ризику виробництва з урахуванням виду їх економічної діяльності та виключено статтю 52 базового Закону, яка регламентувала порядок визначення класу професійного ризику виробництва та його зміну.

Крім того, Законом внесено зміни до пункту 5 частини другої статті 15 базового Закону, якими з обов'язків роботодавця виключено подання інформації щодо зміни виду діяльності підприємства для переведення його до відповідного класу професійного ризику.

При цьому відповідно до норм пункту 4 частини другої статті 15 базового Закону роботодавець зобов'язаний подавати в установленому порядку відповідно до законодавства відомості, зокрема, про річний фактичний обсяг реалізованої продукції (робіт, послуг) за минулий календарний рік .

Вищезазначені норми базового Закону нерозривно пов'язані, оскільки відомості про річний фактичний обсяг реалізованої продукції (робіт, послуг) за минулий календарний рік та інформація про зміну виду діяльності підприємства використовувались Фондом соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України (далі – Фонд) як інструмент для віднесення страхувальника до відповідного класу професійного ризику.

Таким чином, норми пункту 4 частини другої статті 15 базового Закону не можна буде застосовувати, оскільки дані про річний фактичний обсяг реалізованої продукції (робіт, послуг) за 2015 рік більше не актуальні і не будуть використані Фондом у 2016 році, у зв'язку з тим, що з 01.01.2016 року класи професійного ризику виробництва виключені із законодавства.

З метою дерегуляції господарської діяльності та зменшення адміністративного тиску на страхувальників виконавча дирекція Фонду повідомляє, що у зв'язку із скасуванням класів професійного ризику виробництва з 01.01.2016 року та запровадженням фіксованої ставки єдиного внеску у розмірі 22 % страхувальники мають право не подавати до робочих органів виконавчої дирекції Фонду відомість розподілу за 2015 рік, а робочі органи виконавчої дирекції Фонду, відповідно, не мають підстав накладати адміністративні штрафи на посадових осіб страхувальників за несвоєчасне інформування про річний фактичний обсяг реалізованої продукції (робіт, послуг), про зміни технології робіт або виду діяльності підприємства,
оскільки відповідно до Кодексу України про адміністративні правопорушення адміністративним правопорушенням (проступком) визнається протиправна, винна (умисна або необережна) дія чи бездіяльність, яка посягає на громадський порядок, власність, права і свободи громадян, на встановлений порядок управління і за яку законом передбачено адміністративну відповідальність.
Виходячи із системного аналізу законодавства склад правопорушення у даному випадку відсутній, оскільки не подання відомостей про річний фактичний обсяг реалізованої продукції (робіт, послуг) та про зміни технології робіт або виду діяльності підприємства не створює будь-яких правових наслідків.

ФСС НВВ